

hurá, 4|2018 muzeum!

Snový svět
Vladimíra
Komárka

2

Neolitické
domy
v Bukvicích

4

Osobnost
Ignác Viktorín
Raab

5

Jičínské náměstí
v osudových
letech

6

Stalo se
před 100 lety
podzim 1918

7

VÝSTAVA Osmičky 20. století v dějinách Jičína

Jičínské muzeum svými regionálně zaměřenými výstavami v posledních letech pravidelně připomíná významná historická výročí spojená především s dějinami 20. století. Nejinak tomu je i letos na podzim, kdy výstava s názvem Osmičky 20. století v dějinách Jičína představí čtyři z těch nejvýznamnějších: vznik Československého státu, Mnichovskou dohodu, únorový převrat a okupaci Československa armádami Varšavské smlouvy.

Základem celé výstavy se staly především materiály ze Státního okresního archivu Jičín, kde jsou uloženy fondy týkající se všech zmiňovaných let. Svou velkou hodnotu mají především kroniky, které skutečně podrobným způsobem předkládají události s poměrně velkou znalostí a rozsahem. Kromě kroniky z roku 1948 můžeme i tyto záznamy pokládat za objektivní a nezkršené. Dalším významným zdrojem informací se stal Archiv bezpečnostních složek, kde se zachovaly dokumenty především k roku 1968. Na jedné straně můžeme zachytit činnost StB na konci 60. let 20. století a na straně druhé se staneme svědky podrobného vyšetřování smrti dvou jičínských obyvatel. Důležitou vypovídací hodnotu mají i fotografie, které především pro rok 1938

→ pokračování ze str. 1

významně zastupují úřední materiály, kterých se k tomuto datu dochovalo jen omezené množství. Vedle dokumentů a fotografií představí výstava také trojrozměrné předměty, například uniformu rakousko-uherského vojáka, příslušníka SNB, závodní strážce a milicionáře, dále oblečení z konce 1. světové války a také peníze a jiné zajímavosti z těchto let.

Rok 1918 je popsán od ledna do prosince, jako poslední rok války, s důrazem nejenom na vznik nového státu, ale i na hrozivou hospodářskou situaci a obnovující se kulturní i politický život. Rok 1938 je zaměřen na události v měsíci září, který předcházela Mnichovská dohoda. V roce 1948 jsou nastíněny základní momenty, které vyvstaly s únorovým převratem. Poslední popisované datum, rok 1968, nabízí největší množství pramenů a největší šíři dokumentace.

2

V roce 1918 byl hybnou silou ve městě Sokol, v roce 1938 vířilo události hlášení celostátního rozhlasu, které v ulicích poslouchaly stovky obyvatel města. Nejvýraznější a nejvážnější změnou pro rok 1948 byl vznik akčních výborů, které naprosto změnily ráz úřadů, organizací,

Vozidla okupační armády kolem rohového domu č. p. 39 na Husově ulici, foto Josef Knopp (Sbírka RMaG v Jičíně).

spolků, vedení škol, továren apod. Poslední zmíněný rok 1968 dokazuje nemožnost vymanit se z dogmat, závazků a sféry vlivu, jejichž základy byly dány již na konci 2. světové války.

Výstava se koná od 6. října do 25. listopadu 2018 ve výstavní chodbě muzea.

VÝSTAVA Snový svět Vladimíra Komárka

V srpnu uplynulo devadesát let od narození českého výtvarníka a bonvivána Vladimíra Komárka. Regionální muzeum a galerie v Jičíně výstavu realizuje za přispění Růženy Komárkové, která nám laskavě zapůjčila díla z pozůstalosti a nad šálkem kávy nám povtavě líčila životní osudy svého muže.

Vladimír Komárek (1928–2002), malíř, grafik a ilustrátor, patří k nejvýraznějším českým uměleckým osobnostem druhé poloviny 20. století. K výtvarnému umění ho to táhlo už od mládí. Studia začal na sklářské škole v Železném Brodě, roku 1946 nastoupil na pražskou Akademii výtvarných umění do ateliéru Karla Mináře. Po dvou

letech přestoupil na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou do ateliéru Karla Štipla.

Vladimír Komárek se vyjadřoval pomocí symbolů a metafor. Svým dílem navazuje na imaginativní malířství, především na dílo Jana Zrzavého. Typická jsou pro něj interiérová zátíší složená ze dveří, oken, stolů, židlí. Na obrazech se setkáváme s figurami lidí a andělů, které spojuje jen v náznu provedený obličej, jenž nás jakoby odvádí do tajemně tklivého světa tam za oponou. Celým jeho tvůrčím životem proplová téma Křížové cesty, tedy Kristových pašijí. Podobu Křížové cesty neustále hledal a korigoval na řadě grafik až do výsledné podoby monumentálních obrazů namalovaných pro kostel Sv. Petra a Pavla v Konecchlumí.

Na Komárkových olejích nás na první pohled okouzlí snově laděná barevnost s převahou šedých tónů, které doplňuje černou, zelenou a pastelově růžovou. Na podnět historičky umění Nataši Melnikové-Papouškové začal rozvíjet grafickou práci. Vystřídal řadu grafických technik, ale nejvíce si oblíbil techniku suché jehly. Ve své grafické práci rozvíjel stejně témata jako v olejích.

Představeny budou známé i méně známé práce v oleji i v grafice. Těžištěm expozice budou díla z malířovy pozůstalosti. Vystaveny budou také Komárkovy méně známé kresby a drobné grafiky ze sbírky Karla Samšínáka.

Výstavu můžete navštívit od 23. listopadu 2018 do 6. ledna 2019 v zámecké galerii.

Vladimír Komárek, Hlava a pták, 1965, olej, plátno, 80 x 100 cm (Sbírka RMaG v Jičíně).

VÝSTAVA Betlémy z Jičínska

Pro období adventu připravilo jičínské muzeum výstavu betlémů, které laskavě zapůjčil pan Bohuslav Buchart z Jičína. Jeho betlémy jsou zajímavé především dokonalostí zmenšených modelů staveb typických pro města či dalších turisticky atraktivních míst na Jičínsku.

V betlémech pana Bucharta tak nalezneme například zříceninu hradu Trosky, zámek Humprecht, Turistickou chatu v Prachovských skalách nebo Tichánkovu rozhlednu na Táboře. V jednotlivých městech Jičínska pak připomíná dominantní stavby, jako jsou radnice, kostely, fary, zámky, věže. Součástí betlémů je také lidová architektura či půvabné budovy koupaliště Dachova u Hořic a spousta dalších zajímavých a známých staveb.

Na výrobu svých betlémů, které pan Buchart vyrábí již přes 10 let, používá různé materiály – dřevo, hobra, papír, polystyren, a v některých je také zabudovaný systém nasvícení či pohybu.

Výstava je rozšířená o betlémy dalších autorů. Uvidíte zde tak i vyřezávaný betlém do dřeva od pana Jaroslava Kalouska ze Železnice, skříňkový betlém s pozadím Zebína a Kumburku, který nám zapůjčilo muzeum v Lomnici nad Popelkou. Na výstavě nebudou chybět ani papírové betlémy s výjevem za starého Jičína od pana Tomáše Holaty a malíře Jiřího Škopka či betlém výtvarnice Kateřiny Krausové s námětem Nové Paky.

Výstavu můžete navštívit od 30. listopadu 2018 do 13. ledna 2019 ve výstavní chodbě muzea.

VÝSTAVNÍ CYKLUS Dílo měsíce

V podzimním pokračování výstavního cyklu představí jičínské muzeum další exponáty ze své sbírky výtvarného umění. Ke každému z vystavovaných obrazů se uskuteční komentovaná prohlídka s kurátorkou sbírky Mgr. Janou Schlesingerovou. Vybrané dílo si návštěvník může prohlédnout ve vstupní hale muzea.

Dílo měsíce října

Julius Mařák, Lesní partie, 90. léta 19. století, olej, plátno, 34 × 47, 5 cm

Julius Mařák (1832–1899), významný český krajinář a učitel proslulý svými romantickými lesními interiéry, které dokázal zprostředkovat s neobyčejnou živostí. Zachycoval krajinu v různých denních hodinách a atmosférických situacích. Od roku 1887 vedl krajinářský ateliér na Akademii výtvarných umění v Praze. Ve svém ateliéru vychoval řadu vynikajících krajinářů (Slavíček, Kaván, Kalvoda aj.).

Komentovaná prohlídka: 9. října 2018 od 17.00 hod.

Dílo měsíce listopadu

Josef Jíra, Podzimní Jizera, 1977, olej, plátno 100 × 120 cm

Malíř a grafik Josef Jíra je neodmyslitelně spjat s Českým rájem a především s Malou Skálou. Po studiu na Turnovské šperkařské škole odešel do Prahy, kde začal studovat na Akademii výtvarných umění. Patřil mezi zakládající členy výtvarné skupiny M57 a účastnil se všech společných výstav. V maloskalském Boučkově statku v roce 1992 zřídil galerii výtvarného umění.

Komentovaná prohlídka: 20. listopadu 2018 od 17.00 hod.

Dílo měsíce prosince

Anna Macková, Les v zimě, 1929, barevný dřevoryt, papír, 64 × 48 cm

Přední česká grafička se narodila nedaleko Jičína v obci Studeňany v dobře situované rodině. Rodiče jí povolili studovat malbu na soukromé škole Karla Rejsnera v Praze. Životním zlomem pro ni bylo setkání s Josefem Váchalem v roce 1918, který ji seznámil s technikou barevných dřevorytů. Tato technika se pak stala jejím hlavním uměleckým projevem. Ve svých grafikách často zobrazovala zvířata, květiny nebo zajímavá místa ze svých cest.

Komentovaná prohlídka: 11. prosince 2018 od 17.00 hod.

NOVÉ PUBLIKACE

Osmičky
20. století
v dějinách
Jičína
H. Fajstauerová

V rámci podzimní výstavy Osmičky 20. století v dějinách Jičína vydává Regionální muzeum a galerie v Jičíně stejnojmenný katalog. Na 130 stranách jsou představeny významné osmičkové milníky 20. století. Bohaté přílohy jsou založeny na snímcích a dokumentech ze sbírek jičínského muzea, SOkA Jičín, Archivu bezpečnostních složek a také ze soukromých sbírek. Rok 1918 je neopakovatelným momentem v novodobé historii československého národa. V Jičíně se stali hybnou silou sokolové v čele s Josefem Matějkou. O svou svébytnost jsme přišli na podzim roku 1938, kdy na mnohých manifestacích za celistvost státu vyjadřovali Jičínáci svou obrovskou podporu prezidentu republiky. Druhá světová válka vzala lidem důvěru v západoevropské mocnosti, což se projevilo na únorových událostech roku 1948. Posledním datem je rok 1968, kdy i v Jičíně protestovala řada lidí proti okupaci. Mladí lidé přetírali směrův ukazatele, v ulicích se objevovalo mnoho plakátů, hesel, nápisů a letáků.

Publikaci lze zakoupit na pokladně muzea za 180 Kč.

ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM Neolitické domy v Bukvicích

Pravidelní čtenáři „Hurá, muzeum!“ si možná vzpomenu na krátkou zprávu o záchraném archeologickém výzkumu v Bukvicích, který naše muzeum realizovalo loni v létě. Tehdy, při stavbě polních cest, byly nalezeny sídlištní zahloubené objekty patřící dle nálezů kultuře s lineární keramikou a kultuře s vypíchanou keramikou z období mladší doby kamenné. Po důkladnějším zpracování nálezů můžeme dnes dodat, že dva objekty pocházely ze starší doby železné (halštatské).

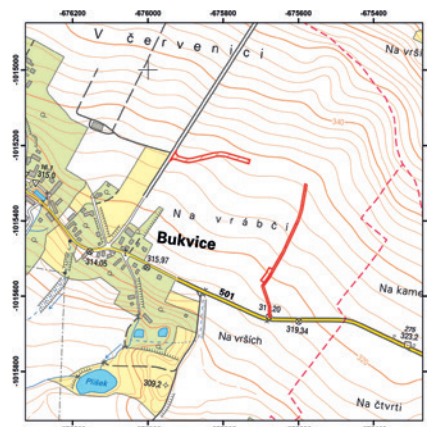
Také v letošním roce pokračovala stavba polních cest, tentokrát severovýchodně od vsi Bukvice, a to od silnice vedoucí do Podhradí, přibližně po vrstevnici 330 východním směrem do Velíše s odbočkou k jihu k silnici II/501 (obr. 1). Podle očekávání byly zjištěny další náleзовé situace – zahloubené objekty patřící již jmenovaným kulturám z období mladší doby

Obr. 3. Bukvice (okr. Jičín). Nálezová situace neolitických zahloubených objektů v záhybu severojižně orientované polní cesty (Foto: Jakub Košek).

kamenné. Při současném stavu zpracování, můžeme konstatovat ještě nečetné nálezy kultury s nálevkovitými poháry (starší úsek pozdní doby kamenné).

Letos se nám podařilo nalézt stopy po domech patřících kultuře s vypíchanou keramikou. Jedná se o severní závěrové žlábkové tzv. dlouhé domy. Dlouhé domy byly tvořeny řadami kúlů, po nichž se nám zachovaly jamky s barevně odlišnou výplní než okolní podložní zemina. Vnější řady

obr. 1: Bukvice (okr. Jičín). Zkoumané polohy na výřezu ze základní mapy 1:10000 (Zdroj: ČUZK).

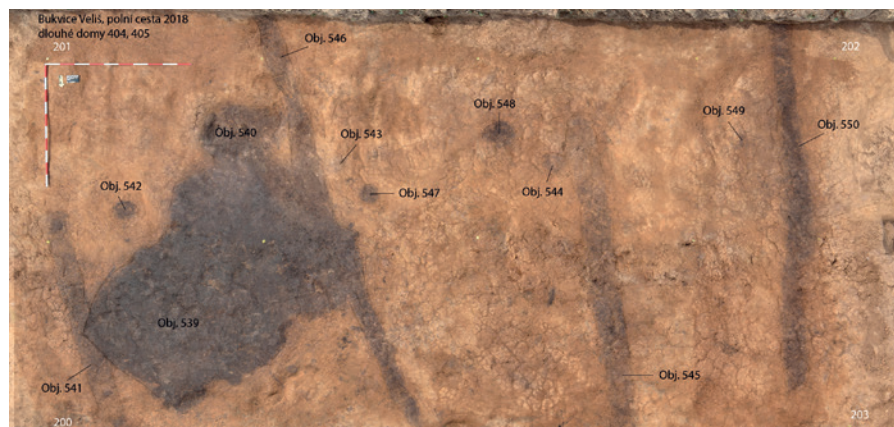
kúlů byly součástí konstrukce stěn, vnitřní řidší řady kúlů byly podpěrou pro konstrukci krovu střechy. V našem případě jsme měli možnost studovat poměrně úzkou plochu polní cesty (cca 7 m) orientovanou západovýchodním směrem. Neolitické dlouhé domy jsou většinou orientovány severojižním směrem, proto se nám podařilo zachytit pouze jejich části. Severní závěr domu tvořený žlábkem po zpevňovací fošnové konstrukci nebylo možné zaměřit s jinou archeologickou strukturou (obr. 2). V našem případě můžeme pozorovat dva vzájemně

se překrývající půdorysy. Část domu označená číslem 404 je tvořena 1. a 3. žlábkem, část domu č. 405 tvoří 2. a 4. žlábek. Každá dvojice se mírně sbíhá směrem k severu (na snímku směrem dolů). Podobný základový žlábek jsme našli o několik metrů východně od popsané superpozice.

Pokud stručně shrneme poznatky z posledních několika let, můžeme konstatovat, že stopy neolitického sídliště se rozprostírají od severozápadního konce Bukvice až k východnímu okraji katastru. Kumulaci zahloubených objektů jsme zde našli také pod mocnou vrstvou naakumulované ornice v záhybu severojižní odbočky polní cesty (obr. 3). Další objekty téhož období jsme prozkoumali v letech 2014 a 2015 v souvislosti se stavbou rodinného domu na západním okraji Bukvice. Takto rozsáhlá plocha nebyla osídlena v jednom okamžiku v celém svém rozsahu. Jedná se o kumulaci stop v sídelním prostoru v mnohasetletém časovém záběru.

Po vyhodnocení nálezů a vzorků pocházejících z letošní výzkumné sezóny bude vhodné shrnout a vyhodnotit nálezy v celku. Rozsáhlejší stavební aktivity a tudíž příležitosti k novým objevům v brzké době nepředpokládáme.

Radek Novák

obr. 2: Bukvice (okr. Jičín). Severní základové žlábkové dvou překlývající se domů (Foto: Jakub Košek).

Sv. František Regis, 1757, olej, plátno, 217 x 195 cm
(Sbírka RMaG v Jičíně)

ZE SBÍREK Dílo Ignáce V. Raaba

Regionální muzeum a galerie v Jičíně vystavuje celkem šest obrazů připisovaných Ignáci Raabovi. Dvě díla Smrt sv. Františka Xaverského a sv. František Regis jsou součástí sbírky muzea. Další čtyři plátna Vidění v La Sorta, Svatý František Borgiáš, sv. Stanislav Kostka a sv. Alois Gonzaga muzeu zapůjčila Královéhradecká diecéze.

Cyklos obrazů s výjevy ze života jezuitských světců byl původně určen pro jičínskou jezuitskou kolej. K obrazům se nedochovaly žádné archivní dokumenty. Vznikly patrně v roce 1757, kdy Raab působil v Hradci Králové. Mohly však vzniknout už v roce 1753, kdy Raab působil přímo v Jičíně.

Plátna zobrazují zakladatele Tovaryšstva Ježíšova a hlavní okruhy činnosti jezuitského řádu (pastorační, katechetickou a liturgickou práci, působení misionářské a také práci pedagogickou).

Narativně pojaté kompozice měly viditelným způsobem ukazovat ctnosti a heroické skutky řádových světců. Obrazy sloužily jako exempla pro studenty, která měla vést k „imitatio bonorum“, tedy k napodobování dobrých skutků.

Po zrušení koleje a rozprodání majetku v roce 1775 byly obrazy přemístěny do kostela Panny Marie de Salle na Novém Městě. Cyklus je dnes tvořen šesti rozměrnými plátny. Prozatím se nepodařilo zjistit, jestli se jedná pouze o torza původních cyklů, jak je známe například z Klementina, z Novoměstské koleje v Praze či z Hradce Králové, nebo jestli Raab pro Jičín namaloval komornější soubor obrazů, na kterých zpodobnil jen významné okamžiky v životě jezuitských světců.

Jana Schlesingerová

OSOBNOST Ignác Viktorín Raab (1715–1787)

Malíř oltářních a závěsných obrazů, freskař a člen jezuitského řádu, bezpochyby patří mezi nejvýznamnější umělecké zjevy sklonku baroka v českých zemích. Jeho umělecká kariéra započala po roce 1730 v Jičíně. Díky nesmírné pílì a za přispění početné dílny dodával svá díla na řadu míst v Čechách, na Moravě, ve Slezsku, ale také na Slovensku a v Maďarsku.

Ignác Raab se narodil v Nechanicích u Hradce Králové jako dvanácté dítě v poddanské rodině kantora Františka Raaba a Anny Raabové. O rodičích a o mládí malíře nemáme příliš informací. Kreslení se údajně věnoval už jako malý, rodiče jej proto dali do učení k Janu Jiřímu Majorovi (1691–1744) do Jičína. V jeho dílně si osvojl základní malířské techniky a brzy se podílel na Majorových zakázkách. Od roku 1737 pobýval v Praze, kde nepochybně prohluboval své malířské dovednosti.

Zásadní předěl Raabova života tvoří vstup do jezuitského řádu, kam vstoupil jako bratr laik dne 3. listopadu 1744 v Brně. Přijímání umělců do řádu bylo v té době naprosto běžnou praxí, neboť mniši potřebovali uměním působit na věřící. V seznamu noviců čteme: „Ignatius Raab, Čech z Nechanic, hovořící česky a průměrně německy (...) vstoupil 3. listopadu 1744 do probačnického domu v Brně, a to z Jičína.“ Dne 4. listopadu 1746 se po složení slibu stal plnoprávným členem řádu. Během let cestoval mezi konventy, kde se věnoval hlavně malířské činnosti, ale mezi jeho povinnosti patřilo i ošetřování nemocných nebo služba kredenciála (posluhova v jídelně).

Malíř dlouhodobě (1758–1769, 1771) působil v pražském Klementinu, nejstarší jezuitské koleji v Čechách. Pro Klementinskou kolej vytvořil na 150 děl, například cyklus obrazů ze života sv. Klimenta. V této době se kolem něj utvořila početná dílna. Raab byl ideovým tvůrcem kompozic, díla načrtával a dohlížel na kvalitu provedení. Z jeho spolupracovníků známe jmenovitě jezuitu Josefa Kramolína (od 1759), který se později věnoval samostatně umělecké činnosti. Během roku 1770 vytvořil tři velké obrazové cykly pro novoměstské jezuitky (Praha): ze života sv. Ignáce z Loyoly (původně čítající 27 pláten, z nichž se 24 zachovalo v kostele P. Marie Sedmibolestné v Bohosudově), dále cyklus s výjevy ze života sv. Františka Xaverského, (původně namalováno 29 pláten, dochovalo se 12 tamtéž) a ze

života sv. Františka de Regis (původně 21, všechny obrazy ztraceny). V kostele sv. Ignáce v Praze dodnes nalezneme čtyři oltáře s Raabovými malbami.

Roku 1773 bylo Tovaryšstvo Ježíšovo papežským breve zrušeno a Ignác Raab musel hledat nové působiště, které nakonec našel v cisterciáckém klášteře na Velehradě. Velehradský klášter mu poskytl klidné útočiště, kde se mohl zabývat výhradně malířskou tvorbou. Vytvářel obrazy především pro cisterciácké kláštery Velehrad, Osek a Hornolužický Marienthal. V refektáři velehradského kláštera vytvořil tři rozměrné nástropní malby. Oběť krále sodomského a salemského, David a Abimelech ve štukových oválných polích, a mezi nimi centrální malbu zobrazující symbolické založení velehradského kláštera, která je ve spodní části datována do roku 1776.

Velehradského kláštera, stejně jako mnoha jiných, se týkaly josefínské reformy. Ke zrušení kláštera došlo roku 1784, pro starého malíře se toho však příliš nezměnilo, dále pobýval a pracoval na Velehradě, kde jej 2. 2. 1787 zastihla smrt.

Raabův osobitý výtvarný projev vycházel z díla Jana Jiřího Majora, potažmo Petra Brandla. Dále našel inspiraci v dílech Leopolda Willmanna a Jana Kryštofa Lišky. V pozdější době čerpal i z benátských tenebristů a luministů. Ve svých kompozicích se často musel přidržovat ustálených ikonografických schémat opírajících se především o životopisy jezuitských světců, které byly doplněny grafikami. Kromě toho mu za vzor sloužily malby jezuitského malíře Jana Jiřího Heinsche. Po vstupu do řádu údajně podnikl studijní cestu do Říma a jezuité mu poskytli grafickou a uměleckou sbírku, která se v průběhu let rozšiřovala. Bohužel se nám nedochovala. Malíř sám musel některé grafiky ke konci života prodávat a zbytek se rozprodal po jeho skonu. Vlastnil například grafiky podle Petra Paula Rubense, Rembrandta a dalších.

Ignác Raab za svůj život namaloval stovky obrazů, a jak již bylo řečeno výše, pomáhala mu početná dílna. Spolupráce s dílnou však mnohdy vedla k poklesu kvality. Raab se věnoval hlavně církevním objednávkám, ale do náboženských kompozic vkládal propracované krajinné pozadí.

Jana Schlesingerová

Nejstarší a nejvýraznější jičínské náměstí se jmenovalo původně velmi jednoduše – Velké. V době první republiky bylo jeho pojmenování spojeno s prvním prezidentem T. G. Masarykem. Od května 1941 neslo název Valdštejnovo a po roce 1948 získalo jméno po prvním dělnickém prezidentovi K. Gottwaldovi. Dvacáté století přineslo řadu výrazných událostí, které na dlouhou dobu proměnily naši historii. Ty se proluly i do atmosféry tohoto náměstí, jež bylo svědkem řady manifestací, demonstrací, táborů lidu, 1. májů, pohřbů, oslav, provolání apod.

Prvním mezníkem spojeným s číslem osm je rok 1918, kdy po 392 letech skončila nadvláda Habsburků v českých zemích. V Jičíně panovala v pondělí 28. října 1918 ještě stále nejistota. Následujícího dne se konala v jedenáct hodin dopoledne manifestace na náměstí. Celé slavnostní shromáždění zakončil starosta Sokola, odborný učitel Josef Matějka, který zde mj. promluvil o významu sokolstva v novém státě. Tentýž den ve tři hodiny odpoledne se všechny spolky účastnily velkolepého průvodu městem zakončeného právě na náměstí. Dne 8. listopadu, na paměť bitvy na Bílé hoře, pořádal Národní výbor na náměstí vyzdobeného Jičína tábor lidu, kde složili svou přísahu národní milice (utvořená na konci října 1918), státní i samosprávné úřady a také občanstvo. V 11 hodin dopoledne vyšel průvod od sokolovny. V jeho řadách šli studenti, úředníci, sokolové a představitelé dalších místních spolků, dívky v národních krojích, důstojníci a obyvatelé okolních obcí atd. Přítomných této slavnosti bylo téměř 6 000 (podle kroniky 15 000).

Vypjatá situace způsobená událostmi roku 1938 (Runcimanova mise, nepokoje henleinovců v pohraničí apod.) měla své ohlasy i v Jičíně. Lidé debatovali o nastalé situaci, o možné válce a obraně hranic apod. Řada manifestací za celistvost státu probíhala především v měsíci září. Centrem velkých i menších debat bylo náměstí, kde se poslouchal i rozhlas. Za demokracii, svobodu a mír manifestovalo v Jičíně dne 8. září v sedm hodin večer přes 5 000 lidí. Po vztyčení státní vlajky a hymně, kterou zazpívalo celé shromáždění, promluvil starosta města Josef Zikmund. Po něm oslovil zúčastněné pplk. gšt. Jaroslav Kovář. Večer 17. září se zde sešly opět stovky lidí. Po zprávách vysílaných rozhlasem se vytvořil třistačlenný průvod, především

JIČÍNSKÉ NÁMĚSTÍ v osudových letech 1918, 1938, 1948 a 1968

Katafalk s rakvemi, foto Josef Knopp (Sbírka RMaG v Jičíně).

studentů, směřující ke kasárnám v Lipách. Podobnou atmosféru zažilo město a především náměstí i 22. září. Mnohé protesty i mobilizace vyhlášená 23. září 1938 ale nezabránily událostem, které spustila Mnichovská dohoda z 29. září 1938.

Únorové události roku 1948 jsou výraznou kapitolou československé historie po roce 1945. Během velmi krátké doby načrtli noví vládcí hlavní obrysy nového režimu. Šlo o tak zásadní a tak rozsáhlé přeměny všech oblastí společenského dění, že zasáhly do života všech občanů. První výrazná vyhrocená situace v Jičíně, po demisi nekomunistických ministrů, se odehrála poté, co v noci z 20. na 21. února dostala i jičínská KSČ příkaz zmobilizovat co největší počet členů na podporu projevu Klementa Gottwalda na Staroměstském náměstí 21. února 1948. Ten měl být vyslechnut hromadně na jičínském náměstí. Téměř 200 příslušníků KSČ se shromáždilo k vyslechnutí projevu. Tehdejší národně socialistický předseda MěNV Josef Zikmund nejprve odmítl povolit veřejné vysílání, nakonec ale pod obrovským tlakem velkého množství lidí, které se shromáždilo na náměstí, povolil spuštění

vysílání do ulic místním rozhlasem. „...Jsem přesvědčen, že i kdyby bylo tehdy nutno sáhnout ke zbrani, neváhal by z nich nikdo postavit se i tak na ochranu požadavků strany...“ (Sbírka RMaG v Jičíně, rukopisné vzpomínky předsedy KSČ Jičín). V podobné atmosféře se odehrávaly i zbylé čtyři dny únorových událostí.

Rostoucí rozčarování většiny společnosti ze života v reálném socialismu se projevilo již od poloviny 60. let a tento trend našel odezvu i v samotné KSČ, kde se zformovala opozice. Dne 21. srpna 1968 zničil vojenský vpád pěti socialistických států československou reformu. Dne 7. září zastřelil polský voják dva jičínské obyvatele Zdeňku Klimešovou a Jaroslava Veselého a dalších 6 postřelil (z toho 2 polské vojáky). Pohřeb obou zavražděných organizoval MěNV Jičín ve čtvrtek 12. září tehdy na Gottwaldově náměstí. U rakví na katafalku se střídaly čestné stráže. Pohřbu na náměstí se zúčastnilo 4 000 lidí, kteří přinášeli květiny a věnce.

Hana Fajstauerová

Přísaha občanů a vojska nově vzniklému Československému státu na Velkém náměstí v Jičíně, 8. 11. 1918 (Sbírka RMaG v Jičíně).

Jedna z řady manifestací za celistvost republiky proti odstoupení území, 22. 9. 1938 (SOKA Jičín, Archiv města Jičín, Přílohy ke kronice 1938, kart. 190, inv. č. 816).

Fotografie herců z představení Fidlovačka, prosinec 1918, foto Eugen Pokorný (Sbírka RMaG v Jičíně).

STALO SE PŘED 100 LETY podzim 1918

Na podzim roku 1918 se opět projevil nedostatek uhlí, které bylo nutné především pro činnosti vodárny a plynárny. Těm v polovině listopadu zbývalo uhlí pouze na 14 dní. Nedostatek lidé pocítili ve všech oblastech, nebylo dostupné máslo, sádlo, cukr i maso. Od 18. listopadu se situace v zásobování potravinami začala stabilizovat: zvýšila se dávka mouky, brambor, zlevnilo maso. Dokonce i uhlí bylo příslibeno. • 28. října v Jičíně panovala nejistota. V dopoledních hodinách představitelům města došel telegram s informací o konci války a vzniku samostatného státu, o kterém se veřejnost dozvěděla ve večerních hodinách. Před sokolovnou zazněla píseň Kde domov můj. • Následujícího dne se již od rána začalo plnit náměstí lidmi a téměř každý z příchozích měl připnutou slovanskou trikoloru. Studenté začali likvidovat říšské znaky, rakouské orly a na věžové úmrtní tabulce se objevil nápis „Rakousko dokonalo sešlostí věkem 392 roků.“ To bylo záhy změněno na „Rakousko chcíplo“. • Ráno 29. října se také konala schůze Národního výboru, který převzal kontrolu

nad veškerými úřady. • 8. listopadu pořádal Národní výbor na náměstí tábor lidu, kde složily přísahu nové republiky státní i samosprávné úřady, občanstvo a národní milice, které vznikly na konci října 1918. • Dne 10. listopadu vyšlo po dlouhé době opět periodikum Krakonoš, jehož poslední číslo si občané mohli přečíst 30. 8. 1914. • 11. listopadu se do Jičína z Uher vrátil zeměbrněcký pluk č. 11. „Skutečně bolno bylo se podívat na ten hlouček rozedraných a sešlých postav, na kterých zřejmě viděti bylo několikaleté strašlivé útrapy války a mnohé oko diváka zarosilo se vřelou slzou soucitu nad těmi ubožáky.“ • Spolek divadelních ochotníků J. K. Tyl v prosinci zahrál představení Fidlovačka aneb žádný hněv a žádná rvačka. • Konec roku zakončily mnohé silvestrovské zábavy. Sokolové připravili zábavu v obou dvoranách sokolovny. Sál byl do posledního místa naplněn a Krakonoš z 19. 1. 1919 zmiňuje: „...nálada, jakou jsme nepocítili po čtyři léta...“

Gabriela Brokešová

NOVÝ EDUKAČNÍ PROGRAM Človíček putuje historií

Regionální muzeum a galerie v Jičíně nabízí, stejně jako v minulých letech, i pro tento školní rok 2018/2019 vzdělávací program určený dětem mateřských škol (minimálně 5–6 let) a žákům prvního stupně základních škol. Program dostal název Človíček putuje historií a oním „človíčkem“ se stává samo dítě, které prostřednictvím různých forem edukace vstupuje přímo do historie, zažívá ji, reflektuje, poznává a interaktivně se na ní podílí. V programu se pracuje se stálou expozicí jičínského muzea a zároveň je důraz kladen na osobní prožitky. Program se skládá z osmi – resp. devíti lekcí, které na sebe z pohledu historie navazují. Každá třída ovšem nejdříve absolvuje tzv. nultou lekci, kde děti nahlednou do různých koutů muzea, které

běžný návštěvník nikdy neuvidí, otevřou se jim tak dveře například do depozitáře umění, etnologie, přírodovědy, archeologie a sbírky historických zbraní.

Následuje první lekce, kde se z dětí stanou lovci mamutů, poznají život pravěkých lidí a dozví se, zda i na Jičínsku v době kamenné nějak žili. Ve druhé lekci se podíváme na vznik města Jičína, na středověké hrady Jičínska, a jak se lidem v této době žilo. Pak již nastupuje vévoda Albrecht Eusebius z Valdštejna, který pro většinu dětí nebude neznámou osobností. Ve čtvrté lekci přichází období císařovny Marie Terezie, její reformy a život jako na houpačce. Následuje období národního obrození a do jaké míry zasáhlo

KRÁTCE Z MUZEA

V průběhu srpna vznikl nový muzejní videospot. Kromě tradiční postavy hlídače, kterou již tradičně ztvárnil Josef Novotný, si v něm zahrál také Miroslav Kněbort, známý v Jičíně především jako představitel Albrechta z Valdštejna.

Začátkem září se naše knihovnice zúčastnila 42. semináře knihovníků Asociace muzeí a galerií ČR v Písku.

Město Jičín od poloviny srpna vyměňuje v části Valdštejnského paláce v Jičíně okna – protože se výměna dotýká i Obrazárny barokních mistrů, konferenčního salónku i herny, muzeu to do jisté míry ztížilo provoz.

Od 1. září nastoupila nová muzejní pedagožka Mgr. Marie Grusová, která připravila nový zajímavý program pro žáky základních a mateřských škol.

Výstava Konírna imaginární Divadla bratří Formanů byla jednou z nejúspěšnějších výstav za posledních několik desetiletí. Navštívilo ji celkem 11 364 návštěvníků.

Jičínští archeologové objevili v Nemyčevsi dva kosterní hroby ze závěru pozdní doby kamenné. Takovýto nález je celkem vzácný a čtenáři Hurá, muzeum! se mohou těšit v některém z příštích čísel čtvrtletníku na odborný článek našeho archeologa Radka Nováka.

i jičínskou kotlinu. Prusko-rakouská válka náš region velice citelně zasáhla, a tak i v této lekci nebude nouze o spoustu prožitků a reflexí. Rozveselit se nás pokusí Rumcajs s Mankou a Cipískem. V předposlední kapitole nás bude čekat vznik první republiky a rozkvět nejen Jičína, ale celé nové mladé Československé republiky. Program skončíme povídkami a ukázkami života v naší krásné přírodě Jičínska.

Marie Grusová

UDÁLOSTI V OBRAZECH

Mezinárodní konference ve Wroclavi na téma muzejní edukace, jejímž partnerem bylo i jičínské muzeum.

Z důvodu restaurování oken na čelní straně zámku se z výstavní chodby muzea stalo na čas skladiště.

Foto z nového muzejního videospotu.

Foto z nového muzejního videospotu.

Skupinové foto účastníků zájmového knihovnického semináře Asociace muzeí a galerií ČR v Písku.

HURÁ, MUZEUM! Čtvrtletník Regionálního muzea a galerie v Jičíně 4|2018

Registrováno MK ČR pod číslem E 21762

Vydává: Regionální muzeum a galerie v Jičíně, Valdštejnovo náměstí 1, 506 01 Jičín

Tel.: +420 493 532 204, e-mail: muzeumhry@muzeumhry.cz, www.muzeumhry.cz

Otevírací doba muzea a galerie:

říjen–prosinec, úterý–neděle 9–17 hod., pondělí zavřeno.

Redakce: Gabriela Brokešová

Fotografie: RMaG v Jičíně, Sbirka RMaG v Jičíně, O. Březovský

Grafická úprava: Jakub Novotný, jn@cr8.cz

Tisk: Tiskárna Irbis – Jiří Uhlíř, Liberec, uzávěrka čísla: 8. 10. 2018

Toto číslo by nevzniklo nebýt podpory města Jičína.

VÝSTAVY & PŘEDNÁŠKY

říjen–prosinec 2018

VÝSTAVY

GALERIE

**Spolek podkrkonošských
výtvarníků – průřez tvorbou**
(28. 9.–8. 11. 2018)

Výstava železničních modelů
(15.–18. 11. 2018)

**Snový svět
Vladimíra Komárka**
(23. 11. 2018 – 6. 1. 2019)

VÝSTAVNÍ CHODBA

**Osmičky 20. století
v dějinách Jičína**
(5. 10.–25. 11. 2018)

Betlémy z Jičínska
(30. 11. 2018 – 13. 1. 2019)

PŘEDNÁŠKY

Beseda s Petrem Kukalem
(16. 10. 2018 v 17.00 hodin,
Konferenční salonek)

**Jana Schlesingerová:
Karel Škréta – život a dílo**
(13. 11. 2018 v 17.00 hodin,
Konferenční salonek)

DALŠÍ AKCE

Café Muzeum plné osmiček
28. 10. 2018 v 13.30 hodin, muzeum

14.00 a 17.00 Ze školních lavic –
příběhy první republiky (ukázka
vyučovací hodiny v roce 1918)

15.00 Alain Soubigou: Role Francie
při vzniku Československa (přednáška
profesora pařížské Sorbonny)

16.15 PhDr. Prokop Tomek, Ph.D.:
Problematika roku 1968 (přednáška
historika VHÚ Praha)

17.30 PhDr. Jiří Sajt: Symbolika čísel
(přednáška historika Muzea Českého
ráje v Turnově)

18.45 Mgr. Hana Fajstauerová:
Osmičky 20. století v dějinách Jičína
(přednáška historičky RMaG v Jičíně)

Změna akcí vyhrazena.